

"אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו" – 'סיכול ממוקד'...

להאי גיסא ולהאי גיסא ולא מצי למשלפה והיינו דכתיב שני רשעים שברת וכדרכי שמעון בן לקיש דאמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב שני רשעים שברת אל תקרי שברת אלא שרבבת

משה כמה הוה עשר אמות שקיל נרגא בר עשר אמין שוור עשר אמין ומחייה בקרסוליה וקטליה!

והביאור בכל זה:

רש"י על הפסוק [לד]:

אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו

רש"י

אל תירא אותו – שהיה מנסה ירא להלחם שמה תעמוד לו זכותו של אברהם...

מדגיש 'משה' שרק הוא אישית 'היה ירא' מעוג שאר בני' ראו בו 'גוי מגודל' ותו לא... ולא חששו

רק משה ידע שבידי עוג זכותו של אברהם [ומאחר שארצו איננה משבעה אומות] – תעמוד לו זכות זו, שלא נצליח לכבשו וניאלץ 'לעקוף' את ארצו ולהאריך הדרך לא'...

• ופירושו צ"ע: שהרי מצינו כו"כ פעמים, שהקב"ה מדבר אל משה בל' יחיד, כי הוא כמנהיג מייצג את כל העם – א"כ שמא 'בידך' הכוונה של כלל ישראל?

פירוש דברים פרק ב

ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון האמרי ולא מצינו שמשה בעצמו הרגו לסיחון...

• יתר על כן, בפסוק זה נאמר 'כי בידך נתתי אותו [וגם] את כל עמו' - האמנם גם את 'כל עמו' הרג משה בעצמו?!...

• לשם מה ציטט רש"י סימוכין ממס' ברכות בציון שם הפרק 'הרואה'?

• גם מביא קטע מהסיפור שם 'עקר טורא בר תלתא פרסי' וכו' אבל הסיום שם 'ומחייה בקרסוליה וקטלי' - לא ציטט!

(תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נד/ב)

אבן שבקש עוג מלך הבשן לזרוק על ישראל גמרא גמירי לה אמר מחנה ישראל כמה הוי תלתא פרסי איזיל ואיעקר טורא בר תלתא פרסי ואישדי עלייהו ואיקטלינהו אזל עקר טורא בר תלתא פרסי ואייתי על רישיה ואייתי קודשא בריך הוא עליה קמצי ונקבוה ונחית בצואריה הוה בעי למשלפה משכי שיניה

פירוש במדבר פרק כא

(לד) ויאמר ידוד אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון: (לה) ויכו אתו ואת בניו ואת כל עמו עד בלתי השאיר לו שריד ויירשו את ארצו:

רש"י

(לה) ויכו אותו. משה הרגו כדליתא בצרכות צ'הרואה: עקר טורא בר תלתא פרסי וכו':

• מנין לרש"י ש'משה עצמו הרגו לעוג? הלא בפסוק נאמר: 'ויכו אותו' בלשון רבים [כלל ישראל]?

ופירוש ב'גור אריה'

משה הרגו: כדכתיב כי בידך נתתי משמע שהיה ניתן בידו של משה

ומה שכתב: ויכו אותו ואת בניו? הכי קאמר: משה וישראל הכו אותו ואת בניו ואת עמו ומיהא משה היה הורג את עוג וישראל הרגו את בניו ואת עמו...

ומעתה יזבנו הפסוקים:

תחילה רק משה היה ירא אותו
כי רק הוא ראה בו את 'זכות אברהם'
לכן אמר הכתוב למשה: אל תירא אותו'
כי 'בידך' – זכותך האישית – נתתי אותו

אבל אח"כ

כש'עקר טורא בר תלתי פרסי'
ותכנן להשמיד כליל את עם ישראל

אזי 'יזכו אותו' – אך שמשה עצמו הרגו
אבל עתה היה ה'חיסול הממוקד'
בשם כלל ישראל להצלתו מכליון
על כן מתאים לכנותו בלשון רבים

ולפיה מציין רש"י לפרק 'הרואה'?

כדי להוכיח שה'חיסול הממוקד'
לא היה רק 'גבורתו של משה'
שהוא ניצול
בקרב האיתנים עם עוג הענק

אלא ש'חיתתה ז'
'פעולת הצלה' לכלל ישראל

כדאיתא בברכות פרק הרואה
אניסא דרבים כולי עלמא מיחייבי לברוכי
אניסא דיחיד איהו חייב לברוכי תנו רבנן
הרואה מעברות הים ומעברות הירדן
מעברות נחלי ארנון אבני אלגביש במורד
בית חורון ואבן שבקש לזרוק עוג מלך
הבשן על ישראל

והולרך הקב"ה להבטיחו
שרק זכותו האישית של משה
יכולה להכריע את עוג

אין זה הגיוני לכלול את 'פעולתו'
היחידנית' של משה יחד עם כלל ישראל

כדי לפתור שאלת ה'יזכו'
מסתייע רש"י בסיפור ממסכת ברכות
'עקר טורא בר תלתא פרסי'

מה היתה מטרתו בזה?
שטח מחנה ישראל במדבר
היה שלש פרסאות בריבוע
ותכניתו היתה
למחוץ את כל מחנה ישראל!

בפעולה זו שלו
איבד את 'זכותו של אברהם'
כי

'זכותם הקיומית' של עם ישראל
חזקה יותר מ'זכותם לנצח את עוג'

לולא 'עקר טורא'
היתה 'זכות אברהם' עומדת לו
שלא יוכלו לנצחו

אבל ההפסד יהיה רק
בהארכת הדרך והזמן
להגיע לארץ ישראל

אבל תכניתו להשמידם כליל
ביטלה את 'זכות אברהם' שבידיו

לכן א"א לפרש
ש'אל תירא אותו' מופנה לכלל ישראל,
כי המה לא יראו ממנו כלל

ובאשר להמשך הכתוב 'ואת כל עמו ואת ארצו'
לגביהם לא היה משה חלוק מכלל ישראל
יתפרש 'בידך' של כלל ישראל כעם

[כי אם תפרש 'אל תירא' [כלל ישראל]
'וכי בידך' של כלל ישראל, אזי 'נתתי אותו'
[כולל כבר 'כל עמו' – וישתוק...]

לפיה א"כ נאמר: 'יזכו'?

לכאורה היה אפשר לפרש על יסוד דברי רש"י:

רש"י לעיל פסוק כא
(כא) וישלח ישראל מלאכים ... שמשא הוא
ישראל וישראל הם משה לומר לך שנספח
הדור הוא ככל הדור כי הנספח הוא הכל:

אבל אינו דומה כי:
'וישלח ישראל מלאכים' אף שמשא שלחם,
מאחר שתוכן שליחותו הוא בשם כל ישראל
והבטחתם שלא לפגוע בנכסי עמו של סיחון

אבל פעולה 'יחידנית' של משה
לא סביר שהכתוב יכנה אותה בל' רבים!

ואין לומר, שזה בשביל 'לחסוך' במילים:
'ויך משה אותו וישראל הבו את בניו ואת כל עמו'

שקרי מדוע חשך משה מזכותו של אברהם,
הלא כנגד זה ישנה זכותם של ישראל?

משמע שעם כל זכות ישראל
חשך שזכות אברהם תגבר על הכל

